

חברה אזרחית בחרום

סקירת ספרות מהעולם

ד"ר נרי הורוביץ

מבוא : המפנה העולמי בתחום החברה אזרחית בחירום

תחום המחקר היישומי של פעולת ארגוני חברה אזרחית בחירום תוצר אסונות טבע נמצא בעיצומו של תהליך שינוי. עד לשנתיים האחרונות נעשה חלק גדול מן המחקר במסגרת שתי פרספקטיבות. הפרספקטיבה האחת, נכתבה מתוך ההתבוננות של "מלמטה למעלה" לרוב בגישה לפיה החברה האזרחית יכולה למלא תפקיד מכריע ואף להחליף את ארגוני החירום הלאומיים והבינלאומיים. הפרספקטיבה השנייה, "מלמעלה למטה" הופיעה כמרכיב בתוך השדה של משילות חירום וחיפשה אחר מודלים לניהול החברה האזרחית. אלו גם אלו, לא ערערו על הגישה הספונטנית של פעולת חברה אזרחית בחירום.

בדומה לנתיב הפעולה של ארגוני חברה אזרחית, הונח במחקר דגש על פעולה בתחום השיקום ולעיתים בהיבטים של סיוע צמוד למשבר ושיקום ופחות במוכנות. הניסיון מכמה אסונות טבע ותחושה לפיה החברה האזרחית אינה ממלא תפקיד פונקציונאלי בחירום ולעיתים תפקיד שלילי הוליד גישה חדשה. הגישה החדשה אמפירית מדגישה את החשיבות של תפקוד חברה אזרחית בחירום כתוצר מובהק של היערכות, מקצועיות ומוכנות כחלק מזהות הארגון.

שני ספרים חשפו את חולשת פעולת ארגוני החברה האזרחית הגלובלית בחירום בשיח על סיוע בינלאומי. הספר הראשון של Linda Polman תחת הכותרת The Caravan Crisis¹ אשר התמקד בחוסר היעילות הכלכלי של תעשיית הסיוע הבינלאומי ובמיעוט המשאבים המגיע אל נזקקים בקצה לפי הצרכים שלהם כאשר המשבר בסרי לנקה בעקבות הצונאמי מהווה המחשה.

1

https://faspejournalism.wikischolars.columbia.edu/file/view/May+26_Polman_The+Crisis+Caravan.pdf

הספר השני של Jonathan Katz תחת הכותרת The truck that went by² עסק בכישלון של הסיוע להאיטי. שני הספרים סימנו גישה לפיה דפוסי הפעולה של ארגוני חברה אזרחית אינם רק בלתי יעילים אלא עשויים להיות מזיקים בהשלכות. ההשפעות של שני הספרים חרגו מקהילת ארגוני החירום ההומניטארי לשיח של הפוליטיקה הגלובלית.

הקונסנזוס החדש :

הרוח הביקורתית ביחס לארגוני סיוע בינלאומיים הובילה בשנתיים האחרונות לפרסום שני מדריכים אשר מסמנים גישה חדשה בכל הנוגע לחברה אזרחית בכלל ודגש על ארגונים מקומיים בפרט. המדריכים, שפורסמו על ידי שני גופים הנהנים ממעמד בינלאומי יוצא דופן, מעבירים את מוקד העיסוק בחברה אזרחית בחירום לשדה של מוכנות הארגונים ומרכיב בזהותם, מושכים לעיסוק בארגונים לוקאליים ופחות בבינלאומיים ולבסוף יורדים לרמת האומים והברגים של הפרקטיקה הנדרשת למיצוי הפוטנציאל של חברה אזרחית בחירום. גישות אלו מסמנות את סופה של הגישה המניחה ונשענת על פעולה ספונטנית של ארגונים מתוך הנחה לפיה המפתח למיצוי פוטנציאל של חברה אזרחית נמצא במוכנות.

הפרסום הראשון של מכון RAND³ האמריקני, גוף המחקר החברתי כלכלי החשוב בארה"ב, מציב מסגרת אנליטית להתבוננות על כל ארגון במונחי הידע, המשאבים, התשתית והציוד, השירותים שמספק, יחסיו עם שותפים ויכולת הלמידה ואיסוף המידע הפוטנציאלי שלו. במסגרת זו, מציע המכון כי קובעי מדיניות ומקבלי החלטות צריכים בשגרה כחלק ממוכנות לערוך מיפוי של הארגונים בשני שלבים של מיפוי פנימי של הארגון ותיקוף שלו על ידי גורם ממשלתי או עירוני.

---

² <http://www.gbv.de/dms/sub-hamburg/726846805.pdf>

³ <http://www.rand.org/pubs/tools/TL202.html>

הפרסום השני של ארגון בינלאומי מרכזי פורסם בשנה האחרונה על ידי ה Global network -civil society organizations for disaster risk reduction⁴ of ארגון זה שהוקם על ידי האו"ם בשנת העשור לרעידת האדמה בקובה ביפאן וחברים בו מאות ארגונים המזהים עצמם כארגוני חברה אזרחית בחירום במדינות מפותחות ופחות מפותחות כאחד. הארגון מהווה זרוע של UN-ISDR United Nations international Strategy for Risk Reduction.

נוכח אי הנחת הגדול מתפקוד ארגוני חברה אזרחית, מקומיים, לאומיים וארציים, בשנים האחרונות הציע הארגון Reality Check אשר התבסס על גישה לפיה יש לשנות את האסטרטגיה ביחס למיצוי הפוטנציאל של החברה האזרחית בכמה הקשרים:

1. העברת הדגש מ Recovery- I- Response לבניית תשתיות התערבות בשגרה.
2. העברת הדגש מארגונים ארציים להתארגנויות מקומיות.
3. פיתוח ידע מקומי ומקצוענות בחירום כתנאי לתפקוד שאינו ספונטני.

בדומה למכון RAND מציע הארגון תהליך בירור זהות בחירום בשני שלבים של מיפוי פנימי וחיצוני. כך, מוגדר התפקיד של החברה האזרחית במונחי קידום ידע, בניית תשתית, סנגור, בניית שותפויות ופיתוח כלי בקרה ותחזוקה. שני המדריכים מציעים חלוקת עבודה לפיה תפקידו של ארגון החירום הלאומי ליצור מאגרי מידע על ארגוני החירום, לקבוע סטנדרטים, לאמן אותם ולתמוך בהם כאשר תהליך זה מוגדר כדגם משילות. הארגונים עצמם מחויבים בבירור תפקידם ובניית יכולת לבצע את אותו בהיבטים של מוכנות והבנה של הסיכון.

---

⁴ <http://gndr.org/learning/resources/gndr-publications.html>

הנחות יסוד וקטגוריות בסקירה:

המתודולוגיה של הסקירה נשענת על הגדרה רחבה של מושג החברה האזרחית ככל ארגון שאינו ממשלתי או פרטי/עסקי. בתוך ארגונים אלה יש להבחין, בהקשר הפעולה בחירום, בין ארגונים לפי כמה פרמטרים:

1. מקומי קהילתי

2. ארצי לאומי

3. בינלאומי

אחד החידושים בתחום הארגונים המקומיים הקהילתיים הוא השימוש הגובר במונחי CBO (Community based organization) כאשר המחקר משנות התשעים⁵ מלמד על לקחים מעורבים של פוטנציאל אשר אינו יכול להתגשם ללא השקעה גדולה מאוד מצד רשויות, לאורך זמן כהכנה למצב אסון.

אבחנה נוספת מחלקת את הארגונים לפי קטגוריות של מקום הפעולה של הארגון בחירום במונחי השלבים השונים של מוכנות preparedness response recovery. המחקר בחלקו הגדול מכוון ל Response I-Recovery עם מיעוט ארגונים בעוסקים בחירום כתחום פעולה בלעדי הממוקד בשלב המוכנות.

עקב ההיקף המצומצם של הסקירה לא הבחנו בין פעילות חברה אזרחית בחלוקה פנמית של אפיון הארגונים בקטגוריה הרחבה. נזהרנו גם מהפרדה של המושג קהילה מן החברה האזרחית בהנחה שכוונה לארגונים קהילתיים.

---

⁵ Mapping vulnerability, Earthscan, 2007 Greg Bankoff (ed)

המחקר של חברה אזרחית בחירום מתחלק בין מיעוט עבודות הבוחנות את הניסיון של ארגונים שונים במצבי חירום ואת תפקודם בשדה בכלים אמפיריים לבין שפע עבודות "נורמטיביות" המציעות דגמים רצויים של משילות, שיתוף פעולה ומיצוי פוטנציאל הון אנושי. העבודות האמפיריות הנוגעות למדינות מפותחות מתמקדות באסונות ספציפיים המכונים Small Disaster בתוכם מפולת בוץ, שריפות, הצפות ועוד. ספרות זו מתמקדת לרוב בתפקוד של ארגונים בגודל בינוני (ארגוני דת, ספורט, נכים, חינוך, קשישים, בריאות ועוד) שניתן לאפיין כמכווני נושא. קבוצת עבודות אחרת עוסקת בביקורת על העדר מיצוי הפוטנציאל הקהילתי המקומי על ידי המדינה וארגוני חברה אזרחית כפי שמשקף מניתוח אירועים. חלק ניכר מן המאמרים התפרסמו בכתבי עת מקצועיים המכוונים לטיפול באסונות בתוכם:

The Journal of Disaster Studies, Policy and Management, International Journal of Emergency Management, Journal of homeland security and emergency management, Disaster Prevention and Management, Disaster Management and Response.

כתבי העת הללו מתמקדים בעיקר באסונות במדינות בלתי מפותחות ובארגונים בינלאומיים. קבוצת מאמרים גדולה מציגה מודלים לפעולה ומשילות עם מעט מאוד ניתוח אמפירי של אסונות או מצבי חירום במערב. מצבי החירום במדינות מפותחות יתפרסו לא פעם בכתבי עת של ניהול מורכב וסוציולוגיה.

מעט מאוד ספרים או מאמרים תיאורטיים או Meta analysys נכתבו בתחום החברה האזרחית בחירום ובאסונות טבע. עבודה יחידה, שפורסמה ב-2015 על ידי החוקר הבולט ביותר של תחום החברה האזרחית באסונות. Rajib Shaw העורך ומחבר רוב המאמרים בקובץ, שימש ראש המרכז ללימודי סביבה גלובלית באוניברסיטת קיוטו, עורך כתבי עת על אסונות וחבר בפורומים בינלאומיים. שואו היה הראשון לזהות, מתוך מחקר אמפירי של אסונות באסיה, כי מיצוי הפוטנציאל של ארגוני חברה אזרחית לסוגיהם תלוי

במעבר מפעולה בתגובה ושיקום לדגש על מוכנות של ארגוני חברה אזרחית. לפי גישה זו התנאי למיצי פוטנציאל של ארגון חברה אזרחית נכוח אסון כרוך בשלב המוכנות .

במונחים היסטוריים הוא מזהה את 1995 ורעידת האדמה ב Kobe-ביפאן כנקודת מפנה בה חדלו לחשוב על חירום במונחים של פעילות שלטונית בלבד. שינוי זה התרחש מתוך העיסוק הבינלאומי בחברה אזרחית והון חברתי באותה עת, התפקוד היעיל של חלק מארגוני חברה אזרחית נוכח האסון ולבסוף חשיפת החולשה של החברה האזרחית היפאנית ולידתה סביב התמודדות עם מצבי חירום. תהליך דומה התפתח בצ'ילה כאשר כשלון בהתמודדות עם רעידת אדמה הוביל לשינוי בתרבות של החברה האזרחית ולהפיכת המוכנות בכלל ופינוי אוכלוסיה בפרט למוקד פעילות של ארגוני חברה אזרחית כתרבות מוכנות .

תרומה נוספת של שואו כרוכה בממצאים לפיהם בחברות מפותחות חלק ניכר מחשיבות ארגוני חברה אזרחית כרוך בהתמודדות עם הצרכים של נזקקים, קשישים ונכים במהלך ההתמודדות עם חירום נוכח הצורך בזיהוי פרטני ומגע פנים אל פנים בהיבטים של הפיזיים והתרפויטיים .

בסיכום הקובץ שפורסם ב-2014 הוא ממליץ כי ארגוני חברה אזרחית יפעלו בתחומים בהם יש להם יתרון יחסי שיביא למיצי היתרונות שלהם ב Disaster Risk Reduction- ובתוכם:

1. קידום מדיניות,משילות וסנגור בנושא החירום.
2. פיתוח ידע, אימון וחינוך כמוכנות.
3. פיתוח יכולת למיפוי והערכת סיכונים בשדה הפעולה בו יפעל הארגון.
4. הנחת תשתית פיזית ארגונית ל Response-והתארגנות נוכח אסון ושיקום נדרש.
5. מקצועיות בתחום החירום במונחי היכרות עם חזיתות חדשות וסביבות סמוכות לפעולת הארגון בחירום.

הגישה אותה מציע שואו מצטרפת לקונסנזוס המשתקף גם במצע של ה Global⁶-
network of civil society organizations for disaster reduction גם בארגון
הכלים ובמדריך אותם מציעים המומחים של מכון . RAND⁷ הקונסנזוס הזה מתרחק מן
הגישה הספונטנית לפעולת חברה אזרחית למקצועיות בחירום כמרכיב בזהות הארגונית
ומשפר פוטנציאלית את המשילות במפגש של ארגוני החירום הממשלתיים עם החברה
האזרחית .

הספרות בנוגע לפעולת חברה אזרחית בחירום במדינות מפותחות דלה יחסית לזו הבוחנת
מדינות לא מפותחות כאשר יש מעט יותר ספרות הנוגעת למדינות כמו צ'ילה ויפן
שמתמודדות עם איום קבוע. יתר על כן, האפקטיביות של שלטון מרכזי וקיומו של שלטון
מקומי הופכות את ניצול היתרונות של חברה אזרחית למורכבת יותר .

מסיבה זו חלק ניכר מן הספרות על חברה אזרחית במדינות מפותחות נבלע לתוך הדיון על
משילות ותיאום בחירום כאתגר שבו יש חשש כפול מחסור הניצול של משאבי חברה אזרחית
מחד גיסא והפרעה או סתירות פנימיות בפעילות מאידך גיסא . דוגמא למצב בו חברה
אזרחית פעילה או חזקה מדי הופכת "חרב פיפיות" יש בתיאור של שלב בשיקום של קטרינה
בו היה צורך לקבל החלטות על מיקום שיכון ארעי למפונים וארגונים חזקים פעלו בדגם של
NIMBY סתירות בפעולה של חברה אזרחית ומאמצי שיקום לאומיים עלולה להתפתח .

6

https://books.google.co.il/books?id=XX5WAwAAQBAJ&pg=PA1&lpg=PA1&dq=rajib+shaw+civil+society&source=bl&ots=aj0NTkO5iP&sig=SwvfW460lO7ue5ofP7YQDdTjKrw&hl=en&sa=X&ved=0ahUKEwiVy_aWIZHRAhUZeFAKHe1dCh4Q6AEIMTAE#v=onepage&q=rajib%20shaw%20civil%20society&f=false

http://link.springer.com/chapter/10.1007/978-4-431-54877-5_1#page-1⁷

בחברות מפותחות גם עקב אי שוויון בנקודת הפתיחה. מכאן העיסוק המאוד נרחב במשילות של חברה אזרחית בחירום ויצירת הכלים לתיאום במסגרת שלב המוכנות .

⁸הקשר המורכב יותר בין חברה אזרחית לבין המדינה והשלטון המקומי באסונות בא לידי ביטוי במחקר השוואתי של שיקום ותגובה לאסון. ברוח האתוס ההיסטורי על אלטרואיזם בחירום מאשש חלק מן המחקר את הטענות הללו. מחקר השוואתי של השיקום בניו אורלינס וברעידת האדמה ב Kobe⁹-ביפאן מאששות דגם זה. ממצאים מסוג זה בלטו במחקר התגובה לאסון וההון החברתי כבר בשנות התשעים¹⁰.

¹¹הקשר בין ניהול מורכב שותפויות ומיצוי הפוטנציאל של ארגוני חברה אזרחית במצבי אסון בארה"ב הפך נושא מרכזי בעבודת המכון לחקר אסונות באוניברסיטת פיטבורג ובעבודתו של לואיס קומפורט.

8

[file:///C:/Users/%D7%A0%D7%A8%D7%99/Downloads/fulltext_stamped%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/%D7%A0%D7%A8%D7%99/Downloads/fulltext_stamped%20(1).pdf)

9

<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.832.4807&rep=rep1&type=pdf>

<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1467-7717.00112/abstract>¹⁰

11

http://www.cdm.pitt.edu/Portals/2/PDF/Publications/Cities_at_Risk_Katrina_NewOrleans.pdf

¹² בסדרה של עבודות קומפורט מציע לראות מצבי חירום ואסון במדינות מפותחות כהליך מדיניות מתפתח בו יש להותיר מקום נרחב להתארגנות עצמית וארגונים מקומיים. יעד כזה יכול להיות מושג רק בתנאים בהם יש מוכנות ויכולת של מקבלי החלטות לאפשר לרשתות קהילתיות לפעול. מערכות חירום לאומיות לפי גישה זו חייבת להתבסס על הנחה ביחס לייחודיות של יישובים וקהילות ולנהל את המוכנות של הקהילות בטרם משבר. זהו תיאור של סביבה צפופה ארגונית המציבה אתגר במונחי משילות .

מאמר המסכם את הגישה האמריקנית לקהילה וחברה אזרחית פוסט קטרינה ניתן למצוא בעבודה המסכמת את המעבר במדיניות החירום האמריקנית לדגם של ICBDM המסמן ¹³Integrated community based disaster management

הדגם החדש, המחליף גישה ריכוזית של פעולה ממשלתית ריכוזית ופעולת חברה אזרחית ספונטנית עם דגש על תפקיד הארגונים והקהילות בשיקום, נפוץ במדינות אשר הושפעו מן הדגם האמריקני ובעיקר טיוואן ומדינות אחרות בדרום מזרח אסיה .

12

http://www.cdm.pitt.edu/Portals/2/PDF/Publications/self_organization_in_disaster_mitigation_and_management.pdf

13

<http://www.lsu.edu/faculty/fweil/CommunityInDisasterResponseConceptualModels.pdf>

4 תובנות על תפקוד חברה אזרחית בחרום בצרוף דוגמאות:

א. כשלים בתפקוד החברה האזרחית:

ישנם שני כשלים אפשריים, אותם מזהה המחקר הבינלאומי בתפקוד ארגוני חברה אזרחית בזמן אסון:

1. פעלתנות יתר ספונטנית בשלבי התגובה הראשונית והשיקום שאחרי. במסגרת זו ניתן לתאר אסונות במדינות מפותחות (פעולת ארגונים מקומיים וארציים) כמו גם מגה פגעי טבע במדינות מתפתחות (המובלים בדרך כלל על ידי סיוע מארגונים בינלאומיים ומדינות זרות): כדוגמת הפגיעה בנוי-אורלינס בהוריקן קארינה ורעידת האדמה בהאיטי וסרי לנקה.

הוריקן קתרינה בשנת 2005:

הוריקן קתרינה פגע בעוצמה רבה בעיר ניו-אורלינס. בבחינה של תפקוד ארגוני החברה האזרחית במהלך הארוע ובשיקום שבא אחריו בלטו הכשלים הבאים: העדר תאום בין הממשלה לבין הארגונים, כפילות בין הארגונים עצמם בפעילות שניתנה, תחומים מוזנחים, אי התאמה בין הצרכים של האוכלוסייה לבין דפוסי הסיוע של הארגונים, תחרות פנימית על משאבים בין ארגוני החברה האזרחית, תקורות גבוהות והתנגדות של חלק מהקהילות החזקות בעיר להשתתף במאמצי השיקום של האזורים הפחות חזקים. כל אלו יצרו יאוש ואכזבה מיכולתה של החברה האזרחית לתת מענה אפקטיבי בחרום והסתייגות מקבלת סיוע מארגוני מגזר שלישי והעדפת המדינה על פניה.

רעידת אדמה בהאיטי וצונאמי בסרילנקה:

הכשלים בסיוע לנפגעי הצונאמי בסרילנקה בשנת 2004 ולנפגעי רעידת האדמה בהאיטי מסמנים את קו פרשת המים בהיסטוריה של הסיוע ההומינטרי על ידי ארגונים בינלאומיים. דפוס גיוס המשאבים והפעולה שהתעצב החל משנות השישים במערב התחלף כאשר הביקורת צמחה מתוך פעילי הארגונים באמצעות מספר ספרים חשובים. הכשלים נגעו באי התאמה לצרכים של האוכלוסייה, בדגש גדול מדי על סיוע מיידי בשלב התגובה הראשונית כאשר עיקר הקושי היה בשיקום, בעבודה עם מתווכים מושחתים ולא יעילים, בצורה הסיוע וההפצה שעודדו אי סדר ואלימות, במיעוט הסיוע שהגיע לנפגעים, בלוגיסטיקה אשר הותירה חלק ניכר מן הסיוע בריכוזים מרוחקים מן הנזקקים, בפאסיביזציה של האוכלוסייה הנפגעת, בדה לגיטימציה של מנהיגות המקומית והלאומית.

ב. העדר פעילות של ארגוני חברה אזרחית בחרום בשלבי התגובה הראשונית והשיקום

באסון באופן המקשה על הצלחת מאמצי הסיוע והשיקום. כדוגמת רעידת האדמה

בקובה-יפן בשנת 1995 ורעידת האדמה בצ'ילה בשנת 2010

רעידת האדמה בקובה-יפן:

רעידת האדמה בקובה חשפה את העדר של החברה האזרחית בחרום בתחומים הבאים: בשלב ההתראה בלט העדרן של רשתות חברתיות אשר השפיע בעיקר על פגיעותן של האוכלוסייה המבוגרת ובודדים בשלבי הפינוי למרכזים. מבין אלו שנחלצו מאזור הפגיעה, הרוב הגדול חולצו על ידי בני משפחה, שכנים וחברים. העדר ידע וכלים פגעו מאד ביכולת לחלץ אנשים רבים שנשארו לכודים בהריסות.

בשלבי השיקום, התברר כי קיים פער בין הצרכים של האוכלוסייה לבין מדיניות השיקום של הממשלה. בהעדר תיווך של צרכי האוכלוסייה הקצאת המשאבים הייתה בלתי יעילה, תהליכי השיקום היו איטיים ונוצרו פערים וחוסר תאום בין צרכי שיכון ותחבורה, בנגישות של קשישים לשירותים ועוד. בהיבט של השיקום העסקי, ניכר היה שהעדר תכנון מלמטה ושיקוף של צרכי העסקים הביאו להקצאת משאבים שאיננה תואמת את הצרכים העסקיים ואשר חיבלה במאמצי השיקום הכלכלי של העיר.

בעקבות משבר זה החלה העיר קובה בפיתוח תפיסה של ניהול החרום בין הממשלה לבין ארגוני חברה אזרחי. העיר עודדה פעילות של ארגוני חברה אזרחית המתמחים בתחום החרום מה שהוביל לתפקוד אפקטיבי במהלך רעידות האדמה של השנים האחרונות החל משלבי המוכנות וכלה בהגשת סיוע בפניו תוך כדי האסון ובשיתוף תושבים במאמצי השיקום שלאחר האסון. בעקבות רעידת האדמה בקובה אימץ האו"ם כעבור עשור גישה המגדירה מחדש את תפקידי החברה האזרחית בצורה מורכבת יותר מאשר דגמים קהילתיים או מדינותיים ריכוזים.

החברה האזרחית בצ'ילה לאחר רעידת האדמה ב 2010:

ברעידת האדמה בצ'ילה בשנת 2010 נהרגו כחמש מאות בני אדם והתחרשו ארועים קשים של התפרקות חברתית וביזה הפתיעו את ממשלת צ'ילה וצבאה נוכח המוכנות המוסדית והטכנולוגית הגבוהה לרעידות אדמה אפילו בעוצמה הגדולה. הלקחים שנלמדו נגעו בעיקר לתפקודה של חברה אזרחית בשלבי מוכנות והתרעה.

בשנת 2015 נוכח רעידת אדמה חזקה יותר וקרוב יותר אל ריכוזים עירוניים נהרגו רק 11 בני אדם ותפקוד המערכות של ההתרעה ופינוי היו טובות. השילוב של ארגוני חברה אזרחית בפינוי וחילוץ בשלב התגובה הראשוני נעשה באמצעות שילוב טכנולוגיות חדשות המאפשרות מעקב אחר קרובים ובני משפחה כולל הרשתות החברתיות. הארגונים העוסקים בקבוצות בסיכון מקבלות את המידע על מצבם של הנזקקים במהלך הארוע ומסוגלים להפעיל מספר גדול של מתנדבים לחילוץ. התרגול של מצבים אלה ושיתוף אוכלוסייה תרם גם לשיפור התגובה הכוללת בנושאי כמו המנעות מנסיעות שחוסמת צירים או פינוי מדרכות למעבר בחירום. השילוב של חברה אזרחית במערכות ההתרעה מסמן חידוש לא מוכר אשר רק ארגונים עם תו תקן, מאומנים ומרושתים על מי שנזקקים להם שותפים לו.

בשנה האחרונה תרגלו היפנים והצ'יליאנים יחד שיתוף פעולה של ONEMI האגף של חירום במשרד הפנים הצ'יליאני, הצבא, הרשויות המקומיות וארגוני חברה אזרחית תרחיש התרעה ופינוי תוך בחינת הסיוע לקבוצות בסיכון והתנהגות הציבור בבתי ספר, עסקים ומקומות עבודה. ארגון החירום המוביל בצ'ילה INCLUSIVA מהווה מסגרת מדגימה לארגוני חברה אזרחית המטפלים בנכים בחירום בעולם.

ג. ארגוני חברה אזרחית מתפקדים בחרום:

המחקר הבינלאומי מזהה שלושה מצבים של תפקוד מיטיבי של ארגוני חברה אזרחית בחרום:

1. קהילות מקומיות מלוכדות עם ארגונים לוקאליים (CBO)
2. ארגונים מקצועיים העוסקים בקבוצה מוגדרת (קשישים, ילדים בסיכון, נכים, הומלסים, בע"ח)
3. ארגונים המשולבים במדיניות חרום לאומית בליבת פעולתם (הסהר האדום, צבא הישע)
4. המחקר מזהה מעט מאד מקרים של תפקוד מיטיבי תוצר תאום הממשלה והחברה האזרחית ברמה הלאומית. שיפור המשילות בהקשר זה נמצא בחזית של תחום ניהול החרום בעולם בשתיים האחרונות כפי שמשתקף מהחלטות האו"ם ומסמך המדיניות של מכון RAND הפועל כשותף מרכזי בעיצוב מדיניות החרום האמריקאית בחרום.

ארגוני חברה אזרחית בחרום במדינות מפותחות:

ארגוני חברה אזרחית שליבת עיסוקם בחירום מתועדים במחקר כקבוצה המצליחה ביותר מבחינת התרומה לתפקוד הכולל בכל שלבי החירום. דוגמא מובהקת יש בהתארגנויות של במחוז ויקטוריה של כבאות מתנדבת אשר עוסקת באימון האוכלוסייה בשגרה, באיתור מפגעים ומניעה נוכח סיכון עונתי ובהפעלת צוותי תגובה ראשוניים וצוותי סיוע לכוחות הכיבוי הרשמיים.

הנושא של שילוב ארגונים קהילתיים ב-EWS (מנגנוני התרעה מוקדמים) הפך תחום מרכזי של חיבור יישובים קטנים ופריפריאליים במוכנות למצבי חירום עקב הגילוי לפיו הקשר פנים אל פנים משפיע בצורה הטובה ביותר על התנהגות אוכלוסייה והיערכות ושקרב אוכלוסיות פגיעות יש חשיבות גדול במיוחד לידע מקומי ביחס לנזקים ברמה הבינאישית. כך, פותחו בהוואי, קניה וסרי לנקה שותפויות חברה אזרחית עם מוסדות חירום לאומיים תוך השקעה בתשתית טכנולוגית מתאימה המגדילה מאוד את היכולת של ארגוני החברה האזרחית להגיע לאוכלוסייה בסיכון ממצבי חירום.

בשנים האחרונות פיתחה FEMA את הגישה של WHOLE COMMUNITY APPROACH לפיה יש לערב את כל הקהילה באמצעות הארגונים במוכנות בכל הנוגע לצרכים שעלולים לעלות בשעת חירום. גישה זו תפסה את הקהילה כמארג של משקי בית כארגונים המכסים את כל מעגלי החיים והצרכים של היחיד באופן המכונן את מושג הקהילה. גישה זו החווספה על תפיסה רווחת בעבר של גיוס ארגוני מתנדבים כמוקד הפעולה של קהילה במסגרת צרכים בחירום. הכוח הגדול של הגישה החדשה נגע ביכולת להגיע למידע על צרכים ומשאבים שיש בקהילה במונחי אמצעים פיזיים, מומחיות ומתנדבים.

מחקר הערכה של התכנית במחוז ססקס בדלוואר, אשר נבחן במצב של היערכות לחירום העלה רמה גבוהה של שיתוף בידע, גיוס משאבים וכלים ובעיקר אקטיביזציה של התושבים שסיפרה את ההערכות גם במונחי מודעות.

ד. העברת החברה האזרחית מדגש בלעדי של עיסוק בשיקום וסיוע ראשוני לעיסוק

במוכנות כחלק מזהות מקצועית והצורך של הארגון להיערך להמשך תפקוד אפקטיבי בחרום.

על פי תפיסה חדשה זו, רק העיסוק במוכנות בתהליכים מובנים ברמת הארגון והמדינה יאפשרו תפקוד מיטבי של החברה האזרחית והמדינה בזמן חרום. צ'ילה ויפן הן דוגמאות לשתי מדינות אשר בהן לא הייתה חברה אזרחית מפותחת אולם, המשברים של רעידות אדמה תקופות באזורים מועדים הולידו חברה אזרחית המאורגנת בשיתוף המדינה סביב שלב המוכנות. במדינות אלו החברה האזרחית כולה התפתחה מתוך ארגוני הליבה של החרום.

גישה חדשה זו עובדה לכלים פרקטיים על ידי הרשת הגלובלית של ארגוני חברה אזרחית בחרום שהוקמה על ידי האו"ם GNDR ומכון RAND במסגרת פיתוח ארגז

כלים משותף לארגוני מגזר שלישי ולמדינה. ארגז כלים זה מציע אסטרטגיה מפורטת להתנהלות מתואמת של המדינה וארגוני החברה האזרחית בחרום החל משלב המוכנות, דרך הסיוע תוך כדי האסון וכלה בשיקום שאחרי.

משנת 2015 מרבית המדינות המפותחות ורבות מהמדינות המתפתחות אימצו את הפרוטוקולים הללו ומגישות תכניות מסודרות ליישום במדינתם. זהו חידוש עבור החברה האזרחית כאשר כל ארגון מצופה לאמץ הערכות לחירום כחלק מזהותו, פעילותו והציפיות ממנו.

Bibliography –

ADRRN (2008) Recommendations to the 3rd AMCDRR from HLRT 6. Unpublished internal document. ADRRN, Kuala Lumpur.

ADRRN (2008, 2009, 2010, 2011) ADRRN annual report. Unpublished internal documents. ADRRN, Kuala Lumpur.

Alexander D (2002) From civil defense to civil protection and back again. *Disaster Prevent Manag* 11(3), 209–213. [CrossRef](#)

Allen, K. M. (2006). Community-based disaster preparedness and climate adaptation: local capacity-building in the Philippines. *Disasters*, 30(1), 81–101.

AMCDRR (2009) Conference report: multi-stakeholder partnership for Disaster Risk Reduction from national to local. National Security Council, Government of Malaysia and Southeast Asia Disaster Prevention Research Institute, University Kebangsaan Malaysia (SEADPRI-UKM).

Amendola A, Linnerooth-Bayer J, Okada N, Shi P (2008) Towards integrated disaster risk management: case studies and trends from Asia. *Nat Hazards* 44, 163–168.

[CrossRef](#)

ASEAN (2005) ASEAN agreement on disaster management and emergency response.

Atkinson, C. L. (2014). The 2011 flood in Minot (North Dakota, USA) and the role of faith-based and nonprofit groups in hazard event response and recovery. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 8, 166–176.

Atsumi, T., & Goltz, J. D. (2014). Fifteen Years of Disaster Volunteers in Japan: A Longitudinal Fieldwork Assessment of a Disaster Non-Profit Organization. *International Journal of Mass Emergencies and Disasters*, 32(1), 220–240.

Baudoin, M. A., Henly-Shepard, S., Fernando, N., Sitati, A., & Zommers, Z. (2016). From Top-Down to “Community-Centric” Approaches to Early Warning Systems: Exploring Pathways to Improve Disaster Risk Reduction Through Community Participation. *International Journal of Disaster Risk Science*, 7(2), 163–174.

BNPB (2010) AADMER work programme for 2010–2015.

BNPB (2013) Indonesia: national progress report on the implementing of the Hyogo Framework for Action (2011–2013).

Brower RS, Magno FA (2011) A Third Way in the Philippines: voluntary organizing for a new disaster management paradigm. *Int Rev Public Admin* 16(1), 31–50.

[CrossRef](#)

Cabinet Office (2013) Japan: national progress report on the implementing of the Hyogo Framework for Action (2011–2013).

Cannon, T. (1994). Vulnerability Analysis and the Explanation of “Natural” Disasters. In A. Varley (Ed.), *Disaster, Development and Environment* (pp. 13–30). John Wiley and Sons.

Carlton, S. (2015). Reprint of: Connecting, belonging: Volunteering, wellbeing and leadership among refugee youth. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 14, 160–167.

Chen, L. C., Liu, Y. C., Chan, K. C. (2002). The Relation of Hazard Experience and Community Education to Household Hazard Perception National Science & Technology Center for Disaster Reduction Taipei, Taiwan

Chen, L.C., Liu, Y.C., & Chan, K.C. (2006). Integrated Community-Based Disaster Management Program in Taiwan: A Case Study of Shang-An Village. *Natural Hazards*, 37, 209.

Chen, L. C., Wang, J. J., Liu, Y. C. (2001). A Comparative Study of Community Hazards Awareness and Learning of Hazard Mitigation National Science & Technology Center for Disaster Reduction Taipei, Taiwan

Chui, C., Feng, J. Y., & Jordan, L. (2014). From good practice to policy formation- The impact of third sector on disaster management in Taiwan. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 10, 28–37.

Christian Aid (2000) Partnering for resilience: reducing disaster risks through effective partnership.

Christoplos I, Mitchell J, Liljelund A (2001) Re-framing risk: the changing context of disaster mitigation and preparedness. *Disasters* 25(3), 185–198. [CrossRef](#)

Clark J (1995) The state, popular participation, and the voluntary sector. *World Dev* 23(4), 593–601. [CrossRef](#)

Cumming, G.S., Barnes, G., Perz, S. et al. (2005) Framework for the empirical measurement of resilience. *Ecosystems* 8, 975–987.

Cutter SL, Barnes L, berry M, Burton C, Evans E, Tate E, Webb J (2008) A place-based model for understanding community resilience to natural disasters. *Global Environ Change* 18, 598–606. [CrossRef](#)

David, E. (2010). “Studying Up” on Women and Disaster: An Elite Sustained Women’s Group Following Hurricane Katrina. *International Journal of Mass Emergencies and Disasters*, 28(2), 246–269.

Di Floristella AP (2013) Are non-traditional security challenges leading regional organizations towards greater convergence? *Asia Euro J* 11, 21–38. [CrossRef](#)

Djalante, R., Holley, C., & Thomalla, F. (2011). Adaptive governance and managing resilience to natural hazards. *International Journal of Disaster Risk Science*, 2(4), 1–14.

Djalante R, Thomalla F (2010) Community resilience to natural hazards and climate change impacts: a review of definitions and operational frameworks. In: *5th annual international workshop and expo on Sumatra tsunami disaster and recovery*.

Djalante R (2012) Adaptive governance and resilience: the role of multi-stakeholder platforms in disaster risk reduction. *Nat Hazards Earth Syst Sci* 12(9), 2923–2942. [CrossRef](#)

DMC (2013) Sri Lanka. National progress report on the implementing of the Hyogo Framework for Action (2011–2013).

- Dynes, R. R. (1993). Disaster reduction: The importance of adequate assumptions about social organization. *Sociological Spectrum*, 13(1), 175–192.
- Engberg, J., & Wimelius, E. M. (2015). Outsourced Responsibilities and New Public Management: The Context of Swedish Crisis Management As Seen From County Administration Boards. *International Journal of Mass Emergencies and Disasters*, 33(3), 323–340.
- Every, D., Bearman, C., Matthews, R., Reynolds, A., O'Donohue, P., & Clarkson, L. (2016). Contacts versus connectors: The role of Community Fire Safe Group coordinators in achieving positive bushfire safety outcomes. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 19(June), 390–398.
- Fitzpatrick, C. D., Mileti, D. S. (1991). Motivating public evacuation. *Int. J. Mass Emerg. Disasters*
- Folk, C. (2006) Resilience: the emergency of a perspective for social–ecological systems analyses. *Global Environ Changes* 16, 253–267. [CrossRef](#)
- Forino, G., von Meding, J., & Brewer, G. J. (2015). A conceptual governance framework for climate change adaptation and disaster risk reduction integration. *International Journal of Disaster Risk Science*, 6(4), 372–384.
- Fulmer, T., Portelli, I., Foltin, G. L., Zimmerman, R., Chachkes, E., & Goldfrank, L. R. (2007). Organization-based Incident Management: Developing a Disaster Volunteer Role on a University Campus. *Disaster Management and Response*, 5(3), 74–81.
- Gailard JC (2010) Vulnerability, capacity and resilience: perspectives for climate and development policy. *J Int Dev* 22, 218–232. [CrossRef](#)
- Gemmill B, Bamidele-Izu A (2002) The role of NGOs and civil society in global environmental governance. In: Esty D, Ivanova MH (eds) *Global environmental governance: options and opportunities*. Yale Center for Environmental Law and Policy, pp 77–100.

Gibbs, L., Sia, K. L., Block, K., Baker, E., Nelsson, C., Gilbert, J., MacDougall, C. (2015). Cost and outcomes associated with participating in the Community Fireguard Program: Experiences from the Black Saturday bushfires in Victoria, Australia. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 13, 375–380.

Gleason M (2011) ASEAN's engagement in countries affected by conflict and crisis. In: Sherman J, Gleason M, Sidhu WPS, Jones B (eds) *Engagement on development and security: new actors*. New York University, New Debates.

GNDR (2009) Views from the Frontline: a local perspective of progress towards implementation of the Hyogo Framework for Action.

GNDR (2011) Views from the Frontline: local reports of progress on implementing the Hyogo Framework for Action.

GNDR (2013) Views from the Frontline: beyond 2015.

GOK (2013) Korea: national progress report on the implementing of the Hyogo Framework for Action (2011–2013).

Government of Myanmar (2011) *Guidance on mainstreaming DRR in the health sector, Myanmar – rural settings*. Ministry of Social Welfare, Relief and Resettlements and Ministry of Health.

Government of Philippines (2010) Republic Act No. 101211.

Grenier L (1998) *Working with indigenous knowledge: a guide for researcher*. International Development Center, Ottawa.

Guldåker, N., Eriksson, K., & Kristofersson, T. N. (2015). Preventing and Preparing for Disasters -- The Role of a Swedish Local Emergent Citizen Group. *International Journal of Mass Emergencies and Disasters*, 33(3), 360–386.

Gunderson LH, Holling CS (2002) *Panarchy: understanding transformations in human and natural systems*. Island Press, Washington, DC.

Gupta M (2008) Investments for a safe future: disaster reduction in schools in South Asia. *J South Asia Disaster Stud* 1(1), 139–155.

Gutman, G. M., & Yon, Y. (2014). Elder abuse and neglect in disasters: Types, prevalence and research gaps. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 10, 38–47.

Gwee RW, Shaw R, Takeuchi Y (2011) Disaster education policy: current and future. In: Shaw R (ed) *Disaster education*. Emerald, Bingley, pp 23–44. [CrossRef](#)

Hamerton, H., Sargisson, R., Smith, K., & Hunt, S. (2015). How volunteering reduced the impact of the Rena Oil Spill : Community responses to an environmental disaster. *International Journal of Mass Emergencies & Disasters*, 33(2), 253–273.

Heijmans A (2009). The social life of community-based disaster risk reduction: origins, politics and framing. Disaster studies working paper 20. Aon Benfield UCL Hazard Research Center.

Holling CS (1973) Resilience and stability of ecological systems. *Annu Rev Ecol Syst* 4, 1–23. [CrossRef](#)

Hyde, J., Kim, B., Martinez, L. S., Clark, M., & Hacker, K. (2006). Better Prepared But Spread Too Thin: The Impact of Emergency Preparedness Funding on Local Public Health. *Disaster Management and Response*, 4(4), 106–113.

IFRC (2004) World disasters report 2004: focus on community resilience. IFRC, Geneva.

IFRC (2012) Understanding community resilience and program factors that strengthen them—a comprehensive study of Red Cross Red Crescent Societies tsunami operation.

Ikeda, S., & Nagasaka, T. (2011). An emergent framework of disaster risk governance towards innovating coping capability for reducing disaster risks in local communities. *International Journal of Disaster Risk Science*, 2(2), 1–9.

Israel DC, Briones RM (2012) Impacts of natural disasters on agriculture, food security, and natural resources and environment in the Philippines. In: Sawada Y, Oum S (eds) *Economic and welfare impacts of disasters in East Asia and policy responses*. ERIA Research Project Report 2011-8. ERIA, Jakarta, pp 547–593.

Izadkhah YO, Hosseinin M (2005) Towards resilient communities in developing countries through education of children for disaster preparedness. *Int J Emerg Manag* 2(3), 138–148. [CrossRef](#)

Izumi T (2012) *Effectiveness of partnership between civil society organizations and local governments for disaster risk reduction in Asia: perspectives from Indonesia and Malaysia*. PhD thesis, Kyoto University.

Izumi T, Shaw R (2012) Role of NGOs in community-based disaster risk reduction. In: Shaw R (ed) *Community-based disaster risk reduction*. Emerald, Bingley, pp 35–54. [CrossRef](#)

Janssen M, Lee J, Bharosa N, Cresswell A (2010) Advances in multi-agency disaster management: key elements in disaster research. *Inform Syst Front* 12, 1–7. [CrossRef](#)

Joerin J, Shaw R (2011) Mapping climate and disaster resilience in cities. In: Shaw R, Sharma A (eds) *Climate and disaster resilience in cities*. Emerald, Bingley, pp 47–61. [CrossRef](#)

Joerin J, Shaw R, Takeuchi Y, Krishnamurthy R (2012) Action-oriented resilience assessment of communities in Chennai, India. *Environ Hazards* 11(3), 226–241. [CrossRef](#)

Johnson, L. A. (2014). Developing a Local Recovery Management Framework: Report on the Post-Disaster Strategies and Approaches Taken by Three Local Governments in the U.S. Following Major Disasters. *International Journal of Mass Emergencies & Disasters*, 32(2), 242–274.

Kafle SK, Murshed Z (2006) Community-based disaster risk management for local authorities: participant's workbook. Asian Disaster Preparedness Center (ADPC), Pathumthani.

Kaplan HB (1999) Toward an understanding of resilience: a critical review of definitions and models. In: Glantz MD, Johnson JL (eds) *Resilience and development*. Kluwer, NY, pp 17–83.

Karanci AN, Aksit B, Dirik G (2005) Impact of a community disaster awareness training program in Turkey: does it influence hazard-related cognitions and preparedness behaviors. *Soc Behav Pers* 33(3), 243–258. [CrossRef](#)

Khan H, Vasilescu LG, Khan A (2008) Disaster management cycle – a theoretical approach, *Manag Market* 1, 43–50.

Klein RJT, Nicholls RJ, Thomalla F (2003) Resilience to natural hazards: how useful is this concept? *Environ Hazards* 5(1–2), 35–45.

Korten DC (1990) *Getting to the 21st century: voluntary development action and the global agenda*. Kumarian Press, West Hartford.

Kyoto University, SEEDS India and UNISDR (2009) Indigenous knowledge for disaster risk reduction: policy note.

Langill S, Landon S (1998) *Indigenous knowledge: readings and resources for community-based natural resource management researchers, vol 4*. IDRC, Canada

Lechner, S., Jacometti, J., McBean, G., & Mitchison, N. (2016). Resilience in a complex world - Avoiding cross-sector collapse. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 19, 84–91.

Lindell, M. K., Perry, R. W. (2000). Household adjustment to earthquake hazard: A review of research. *Environ. Behav*

Lindell, M. K., Perry, R. W. (2004). *Communicating Environmental Risk in Multiethnic Communities*. Sage Thousand Oaks, CA

Lindell, M. K., Prater, C. S. (2000). Household adoption of seismic hazard adjustments: A comparison of residents in two states. *Int. J. Mass Emerg. Disasters* 1

Lolosa S, Zodrow I (2011) *Global assessment report on DRR: DRR legislation as a basis for effective adaptation*. UNISDR.

Luna EM (2001) Disaster mitigation and preparedness: the case of NGOs in the Philippines. *Disasters* 25(3), 216–226. [CrossRef](#)

Maceda E, Gaillard J, Stasiak E, Le Masson V, Le Berre I (2009) Experiential use of participatory 3-dimensional models in island community-based disaster risk management. *Int J Res Island Cult* 3(1).

Maly, E., & Shiozaki, Y. (2012). Towards a policy that supports people-centered housing recovery—learning from housing reconstruction after the Hanshin-Awaji Earthquake in Kobe, Japan. *International Journal of Disaster Risk Science*, 3(1), 56–65.

Mansourian A, Rajabifard A, Valadan Zoej MJ, Williamson I (2006) Using SDI and web-based system to facilitate disaster management. *Comput Geosci* 32, 303–315. [CrossRef](#)

Manyena SB (2006) The concept of resilience revisited. *Disasters* 30(4), 433–450. [CrossRef](#)

Marincioni F (2007) Information technologies and the sharing of disaster knowledge: the critical role of professional culture. *Disasters* 31(4), 459–476. [CrossRef](#)

Mayunga JS (2007) Understanding and applying the concept of community disaster resilience: a capital-based approach. Working Paper for social vulnerability and resilience building, 22–28 July 2007, Germany.

McAneney, J., McAneney, D., Musulin, R., Walker, G., & Crompton, R. (2016). Government-sponsored natural disaster insurance pools: A view from down-under. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 15, 1–9.

McEntire DA, Fuller C, Johnston CW, Weber R (2002) A comparison of disaster paradigms: the search for a holistic policy guide. *Public Admin Rev* 62(3), 267–281. [CrossRef](#)

Mclean, H., & Ewart, J. (2015). Hindrance or Help? A Model for the Involvement of Politicians in Communicating with Publics During Disasters. *International Journal of Mass Emergencies and Disasters*, 33(2), 228–252.

Mercer J, Kelman I, Suchet-Pearson S, Lloyd K (2009) Integrating indigenous and scientific knowledge bases for disaster risk reduction in Papua New Guinea. *Geografiska Annaler Ser B Hum Geogr* 91(2), 157–182. [CrossRef](#)

MERCY Malaysia (2010) MERCY Malaysia annual report, Malaysia.

MERCY Malaysia (2013) Programme report: ASEAN Safe School Initiative (ASSI): consultative workshop, Malaysia.

MHA (2013) India: national progress report on the implementing of the Hyogo Framework for Action (2011–2013).

MoCA (2013) China: national progress report on the implementing of the Hyogo Framework for Action (2011–2013).

MoDMR (2013) National progress report on the implementing of the Hyogo Framework for Action (2011–2013).

MoHCA (2013) Bhutan: national progress report on the implementing of the Hyogo Framework for Action (2011–2013).

Montoya L (2003) Geo-data acquisition through mobile GIS and digital video: an urban disaster management perspective. *Environ Model Softw* 18, 869–876. [CrossRef](#)

Moore, J. G. (2005). Mobilizing and managing the caring power of a community in times of need. *Disaster Management and Response*, 3(1), 28–29.

Morada N (2011) *The role of regional and subregional arrangements in strengthening the responsibility to protect: ASEAN and the ARF*. The Stanley Foundation.

- Mutch, C. (2015). Leadership in times of crisis: Dispositional, relational and contextual factors influencing school principals' actions. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, *14*, 186–194.
- Nakayachi, K., & Ozaki, T. (2014). A method to improve trust in disaster risk managers: Voluntary action to share a common fate. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, *10*, 59–66.
- National Disasters Prevention & Protection Commission (2002), *Disaster prevention & Relief Plans: Integrated Community-based Disaster Management*. National Disasters Prevention & Protection Commission. Taipei, Taiwan.
- NDMA (2013) Pakistan: national progress report on the implementing of the Hyogo Framework for Action (2011–2013).
- NDMC (2013) Maldives: national progress report on the implementing of the Hyogo Framework for Action (2011–2013).
- NDMO (2013) Lao PDR: national progress report on the implementing of the Hyogo Framework for Action (2011–2013).
- Nielsen S, Lidstone J (1998) Public education and disaster management: is there any guiding theory? *Aust J Emerg Manag* (Spring):14–19.
- Norris FH, Stevens SP, Pfefferbaum B, Wyche KF, Pfefferbaum RL (2008) Community resilience as a metaphor, theory, set of capacities, and strategy for disaster readiness. *Am J Commun Psychol* *41*, 127–150. [CrossRef](#)
- NSC (2013) Malaysia: national progress report on the implementing of the Hyogo Framework for Action (2011–2013).
- Nyamugasira W (1998) NGOs and advocacy: how well are the poor represented? *Dev Pract* *8*(3), 297–308. [CrossRef](#)
- ODI (2011) Humanitarian exchange 50. Humanitarian Practice Network.

- Patterson, O., Weil, F., & Patel, K. (2010). The Role of Community in Disaster Response: Conceptual Models. *Population Research and Policy Review*, 29(2), 127–141.
- Paton, D., Johnston, D. (2001). Disasters and communities: Vulnerability, resilience and preparedness *Disaster Prev. Manage.*
- Pearce L (2003) Disaster management and community planning, and public participation: how to achieve sustainable hazard mitigation. *Nat Hazards* 28, 211–228. [CrossRef](#)
- Pelling M, Holloway A (2006) *Legislation for mainstreaming disaster risk reduction*. Tearfund.
- Petal M (2008) Concept note: formal and informal education for disaster risk reduction, for the International conference on school safety, Islamabad.
- Plodinec MJ (2009) *Definitions of resilience: an analysis*. Community and Regional Resilience Institute.
- Plan International (2012) ASEAN safe school initiative: supporting implementation of AADMER, Concept note for APG.
- Polack E, Luna EM, Dator-Bercilla J (2010) Accountability for disaster risk reduction: lessons from the Philippines. CDG Working Paper 2.
- Prater, C. S., Lindell, M. K. (2000). Politics of hazard mitigation. *Nat. Hazards Rev*
- Preston J (2012) What is disaster education? In: Preston J (ed) *Disaster education: race, equity and pedagogy*. Sense Publishers, Netherlands, pp 1–10. [CrossRef](#)
- Rademacher, Y. (2013). Community disaster management assets: A case study of the farm community in Sussex County, Delaware. *International Journal of Disaster Risk Science*, 4(1), 33–47.
- Reliefweb (2010) India: global launch of the one million safe schools and hospitals, and ASEAN Forum on Safe Hospitals. Reliefweb report.

- Renn, O. (2015). Stakeholder and Public Involvement in Risk Governance. *International Journal of Disaster Risk Science*, 6(1), 8–20.
- Rivera, F. I., Kapucu, N., & Hawkins, C. (2015). Rural Community Disaster Resiliency: Self-Organizing Collective Action among Farmworkers in Central Florida. *International Journal of Mass Emergencies and Disasters*, 33(2), 213–227.
- SAARC (2008a) *Indigenous knowledge for disaster risk reduction in South Asia*. SAARC Disaster Management Center, India, pp 5–14.
- SAARC (2008b) *Indigenous knowledge for community based disaster risk reduction*. SAARC Disaster Management Center, India, pp 144–150.
- Sah, J. P. and Chen, C. W. (2003). The influence of flood hazard on choosing adjustment measure for household: Citing area His-Chih as an example. 2003 *National Land Management and Development Conference Proceedings*, 2-281-2-289
- Scanlon, J. (2014). Putting It All Together: Integrating Ordinary People Into Emergency Response. *International Journal of Mass Emergencies & Disasters*, 32(1), 43–63.
- Schneiderbauer S, Ehrlich D (2006) Social levels and hazard (in)dependence in determining vulnerability. In: Birkmann J (ed) *Measuring vulnerability to natural hazards: towards disaster resilient societies*. United Nations/University Press, Tokyo.
- Scolobig, A., Prior, T., Schröter, D., Jörin, J., & Patt, A. (2015). Towards people-centred approaches for effective disaster risk management: Balancing rhetoric with reality. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 12, 202–212.
- SEEDS India (2008) Annual report 2007–2008.
- Shaw, R., & Goda, K. (2004). From Disaster to Sustainable Civil Society: The Kobe Experience. *Disasters*, 28(1), 16–40.
- Shaw R, Okazaki K (2004) Sustainable community based disaster management (CBDM) practices in Asia: a user’s guide. Disaster Management Planning Hyogo Office, United Nations Center for Regional Development (UNCRD).

Shaw R, Takeuchi Y (2008) Environment and disaster management – role of people and community. Series of Kyoto University’s lecture – approach to environment of globe. In: *Workshop on global environment of Kyoto University*. Maruzen Publishing, Tokyo, pp 45–57.

Shaw R (2009) Role of local actors in community based disaster risk reduction. *Perspectives in disaster management*, METU, ISDR, WBI, pp 123–145.

Shaw R, Takeuchi Y, Gwee QR, Shiwaku K (2011a) Disaster education: an introduction. In: Shaw R, Shiwaku K, Takeuchi Y (eds) *Disaster education*. Emerald, Bingley, pp 1–22. [CrossRef](#)

Shaw R, Takeuchi Y, Shiwaku K (2011b) Tsunagaru. In: Shaw R, Shiwaku K, Takeuchi Y (eds) *Disaster education*. Emerald, Bingley, pp 153–162. [CrossRef](#)

Shaw R (2012) Overview of community-based disaster risk reduction. In: Shaw R (ed) *Community-based disaster risk reduction*. Emerald, Bingley, pp 3–17.

Sherrieb, K., Louis, C. A., Pfefferbaum, R. L., Pfefferbaum, B. J. D., Diab, E., & Norris, F. H. (2012). Assessing community resilience on the US coast using school principals as key informants. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 2(1), 6–15.

Shiwaku K, Shaw R, Kandel RC, Shrestha S, Dixit A (2007) Future perspective of school disaster education in Nepal. *Disaster Prevent Manag* 16(4), 576–587.

[CrossRef](#)

Shiwaku K (2009) Essentials of school disaster education: example from Kobe, Japan. In: Shaw R, Krishnamurthy PR (eds) *Disaster management: global challenges and local solutions*. Universities Press, India, pp 321–337.

Shiwaku K, Fernandez G (2011) Innovative approaches in disaster education. In: Shaw R, Shiwaku K, Takeuchi Y (eds) *Disaster education*. Emerald, Bingley, pp 115–136.

Sims, J. H., Baumann, D. D. (1983). Educational programs and human response to natural hazards. *Environ.*

Taipei County Fire Department: no date, *Application of Civil Volunteers*. Taipei, Taiwan: Taipei County Fire Department.

Tanaka K (2005) The impact of disaster education on public preparation and mitigation for earthquakes: a cross-country comparison between Fukui, Japan and the San Francisco Bay Area, California, USA. *Appl Geogr* 25, 201–225. [CrossRef](#)

Therrien, M. C., Beaugard, S., & Valiquette-L'Heureux, A. (2015). Iterative Factors Favoring Collaboration for Interorganizational Resilience: The Case of the Greater Montre´al Transportation Infrastructure. *International Journal of Disaster Risk Science*, 6(1), 75–86.

The Soil and Water Conservation Bureau: no date, Taipei, Taiwan: The Soil and Water Conservation Bureau.

Tierney, K., & Oliver-Smith, A. (2012). Social Dimensions of Disaster Recovery. *International Journal of Mass Emergencies and Disasters*, 30(2), 123–146.

Twigg J (2003) *Disaster risk reduction: mitigation and preparedness in development and emergency programming*. Overseas Development Institute, UK.

UNISDR (2005) Words into action: a guide for implementing the Hyogo Framework for Action 2005–2015. United Nations.

UNISDR (2006) 2006–2007 campaign “disaster reduction Begins in Schools”.

UNISDR and Kyoto University (2008) Indigenous knowledge for disaster risk reduction: good practices and lessons learned from experiences in the Asia-Pacific Region. UNISDR Asia and Pacific, Thailand.

UNISDR and UNESCAP (2010) Protecting development gains. The Asia Pacific Disaster Report, United Nations.

UNISDR (2011) Hyogo framework for action 2005–2015: mid-term review 2010–2011. United Nations.

Warfield C (2008) The disaster management cycle. Retrieved 20 September 2013 from http://www.gdrc.org/uem/disasters/1-dm_cycle.html

Wang J (2013) Post-disaster cross-national mutual aid in natural hazards: case analysis from sociology of disaster and disaster politics perspectives. *Nat Hazards* 66, 413–438. [CrossRef](#)

Wei, Y. L. (2001). A study of effective factors in building local disaster resistant communities in Taiwan. Master's thesis. National Taiwan University.

Weinstein, N. (1989). Effect of personal experience on self-protective behavior. *Psychol.*

Whittaker, J., McLennan, B., & Handmer, J. (2015). A review of informal volunteerism in emergencies and disasters: Definition, opportunities and challenges. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 13, 358–368.

WHO (2010) Hospitals safe from disasters: reduce risks, protect health facilities, save lives. United Nations.

Zobel CW (2011) Representing perceived tradeoffs in defining disaster resilience. *Decis Supp Syst* 50, 394–403. [CrossRef](#)

רשימת כתבי עת בנושא:

- Biosecurity & Bioterrorism
- Disaster management & response [1540-2487]
- Disaster Medicine & Public Health Preparedness [1935-7893]
- Disaster Prevention and Management [0965-3562]
- Disasters [0361-3666]: The Journal of Disaster Studies, Policy and Management
- International Journal of Emergency Management [1471-4825]
- Journal of homeland security and emergency management [1547-7355]
- Natural Hazards Review [1527-6988]
- Orbis - ScienceDirect. Foreign Policy Research Institute's quarterly journal of world affairs. Topics relating to American foreign policy and national security, as well as in-depth analysis on important international developments.
- Prehospital and disaster medicine [1049-023X]